

Sense risc

Les notícies de salut laboral i medi ambient de la UGT de Catalunya | www.ugt.cat

59

juliol 2020

Delegades i delegats de la #UGTenPrimeraLínia
Especial Covid-19

entrevista	pàg. 3-4
Núria Gilgado	
el tema	pàg. 5-6
Covid-19 i salut laboral	
especialitza't	pàg. 7-12
Mascaretes	
Retorn segur a la feina	
Persones vulnerables a la Covid-19	
mobilitat	pàg. 13-14
Desplaçaments segurs	
servei jurídic	pàg. 15-16
Paralització per risc greu i imminent i risc per Covid-19	
negociació col·lectiva	pàg. 17-18
Aspectes a negociar en els protocols i plans de contingència	
preguntes amb resposta	pàg. 19-20
explica'ns	pàg. 21-27
t'interessa	pàg. 28

crèdits

Sense risc

Direcció

Núria Gilgado

Coordinació

Mamen Márquez

Equip de redacció

Marta González, Marta Juan, Mamen Márquez,

Eduard Salvador, Jaume Suriol

Traducció i correcció lingüística

Magda Gascon

Maquetació

Juan A. Zamarripa

Fotos/Il·lustracions

CanalUGT, Pixabay, Unsplash, Marta Juan, J.A. Zamarripa

Dipòsit legal

B-22.569-2007

Oficina Tècnica de Prevenció de Riscos Laborals

Rambla del Raval, 29-35, 4a planta

08001 Barcelona

Tel.: 93 304 68 33/32 – 93 329 82 73

otprl@catalunya.ugt.org

www.ugt.cat/salutlaboral

Editorial

Durant els darrers mesos la situació de crisi mundial de salut pública ocasionada per la Covid-19 ha provocat greus conseqüències socials econòmiques i ha deixat en evidència la fragilitat del nostre món.

Cal fer un esment especial a les víctimes i a totes les treballadores i els treballadors que han estat garantint els aspectes bàsics de la nostra societat posant en risc la seva salut i, en massa ocasions, també la seva vida.

Els nostres delegats i delegades han fet una feina essencial per a garantir la seguretat i la salut dels treballadors i treballadores als centres de treball. Però allà on no tenim representació sindical, molts treballadors i treballadores s'han vist abocats a treballar sense les mesures preventives adients, fet que hem hagut de denunciar massa vegades.

La pandèmia provocada per la Covid-19 ha posat de manifest la feblesa de la prevenció de riscos laborals a Catalunya i, per això, cal que reclamem i reivindiquem canvis substancials perquè la salut i la seguretat de les persones sigui una prioritat i l'eix sobre el qual pivoti tot el sistema.

La prevenció ha esdevingut un element central durant l'estat d'alarma i el procés de desescalada cap a l'anomenada nova normalitat. Podem dir que, ara més que mai, som conscients de la importància que té integrar la prevenció dins de les activitats que fem, ja sigui a casa nostra, a la feina, o dins les polítiques públiques.

Per tots aquests motius hem cregut convenient oferir-vos aquest nou número de la revista Sense Risc dedicat íntegrament a la Covid-19. A la secció «Explica'ns» hem recopilat l'experiència sindical de com s'ha viscut la crisi sanitària en alguns sectors i com pot repercutir en el futur.

Esperem que aquest número sigui del vostre interès.

Núria Gilgado

Secretària de Política Sindical de UGT de Catalunya

L'aparició sobtada de la Covid-19 ha capgirat el món laboral i el món sindical. Com ha viscut la UGT de Catalunya aquests mesos de pandèmia i confinament? Com ha afectat aquesta dramàtica situació a les persones treballadores?

El nostre objectiu ha estat en tot moment que l'afectació negativa de la pandèmia des del punt de vista tant laboral, social, com econòmic però sobretot de salut de les persones treballadores, fos mínim.

Els nostres delegats i delegades i tota l'estructura del sindicat ha estat en tot moment a disposició de les persones treballadores per atendre l'allau de conflictes, consultes i situacions que s'han donat arran de la crisi sanitària.

Durant les primeres setmanes de la crisi sanitària van alertar d'una allau d'acomiadaments. La primera resposta de moltes empreses va ser l'acomiadament, principalment d'aquells treballadors i treballadores temporals o que estaven treballant mitjançant empreses de treball temporal, la baula més feble. Una situació molt perillosa, perquè deixem enrere moltes persones, sobretot si tenim en compte que ja venim d'un mercat precari amb alta rotació. Des de l'inici de l'estat d'alarma l'atur ha augmentat a Catalunya en 89.805 persones (març-juny) i s'han destruït 134.009 llocs de treball (variació de l'afiliació març-juny el darrer dia del mes).

Hem lluitat perquè es duguessin a terme mesures excepcionals per evitar que cap persona es quedés enrere, mesures excepcionals encaminades al manteniment de l'ocupació, amb

l'objectiu que una vegada que superem aquesta situació de crisi sanitària haurem de salvar el màxim nombre de llocs de treball possible, sense que ningú quedi enrere.

Moltes de les mesures laborals que s'han dut a terme són fruit de la reivindicació sindical: la prohibició d'acomiadar durant la crisi sanitària per causa de força major, objectives, tècniques o organitzatives; que no es puguin extingir els contractes temporals i que es puguin interrompre durant la crisi; que es posi el comptador a zero durant la situació de desocupació; i que s'exerceixi més control o vigilància sobre els expedients de regulació d'ocupació i es garanteixi la reincorporació a l'ús d'aquestes persones, una vegada finalitzada aquesta situació, entre altres. Aquestes mesures han donat resposta a les propostes fetes pel sindicat i han suposat un pas endavant en la protecció de les persones treballadores, en uns moments molt complicats marcats per la pandèmia i l'estat d'alarma que viu el país.

L'acord aconseguit entre sindicats i patronals instant a prioritzar les mesures de flexibilitat internes, com la reorganització del calendari o la redistribució de la jornada laboral per evitar acomiadaments i suspensions de contracte, així com la flexibilització dels ERTOS, han evitat milers d'acomiadaments i permès congelar l'activitat sense destruir ocupació. L'objectiu ha estat el d'evitar la barra lliure d'acomiadaments amb l'excusa de la crisi del Coronavirus.

I a nivell preventiu? Consideres que les empreses han protegit els seus treballadors i treballadores com calia?

Hem hagut de denunciar multitud d'empreses que no estaven posant a disposició de les persones treballadores els EPIs i les mesures preventives necessàries per garantir la seguretat i la salut. Moltes empreses van continuar amb l'activitat tot i no ser serveis essencials, obligant els seus treballadors i treballadores a assumir riscos per a la seva seguretat i salut. En molts casos els criteris economicistes amb estat per sobre de la seguretat i la salut de les persones, fet que des de la UGT de Catalunya hem denunciat de manera reiterada.

Allà on tenim representació sindical, la labor dels nostres delegats i delegades ha estat primordial per garantir la seguretat i la salut de les persones, la seva gran feina ha donat com a resultat que es pactessin protocols de prevenció específics que han aconseguit minimitzar els riscos.

Però on no tenim representació sindical s'han comès molts abusos i per això hem hagut d'alertar l'Administració, la ITSS i les patronals de la necessitat de posar tots els esforços per garantir la seguretat i la salut de les persones treballadores.

En el sector sanitari i de les residències, els treballadors i treballadores van quedar molt desprotegits per la falta de mitjans de protecció adients, la falta de previsió i falta de mitjans humans. Aquesta situació ja venia derivada de molts anys de retallades i polítiques de personal encaminades únicament a precaritzar les condicions dels treballadors i les treballadores. Tothom va treballar jornades maratonianes, en condicions de precarietat i sense descans durant l'estat d'alarma. Per això, ara hem hagut de denunciar el classisme del sistema de compensació econòmica a les i els professionals del sistema públic de salut que les prima segons la categoria professional i l'oblit del personal del sistema privat de salut que va treballar en les mateixes condicions, i el personal de neteja, clau en el manteniment de les condicions necessàries dels centres sanitaris. O altres injustícies, com que es determini com a accident de treball en lloc de malaltia professional els casos d'infecció per la Covid-19 d'aquests professionals.

D'altra banda, una gran majoria dels professionals dels sectors essencials van treballar desprotegits, sense equips de protecció individuals adients, sense informació ni directrius de treball, exposats a primera línia de perill de contagi. Com deia abans, durant la pandèmia moltes empreses han prioritzat la producció i els beneficis econòmics sobre la salut de les persones treballadores en infinitat de sectors (el comerç, serveis de neteja, recollida d'escombraries, transport, neteja viària, farmàcies, personal de seguretat i un llarg etcètera).

En aquest moment, ja en la «nova normalitat», les empreses estan aplicant les mesures preventives necessàries per protegir les seves treballadores i treballadors davant la Covid-19?

Les mesures principals en l'àmbit social per protegir-se del virus de la Covid-19 són distància de seguretat, ús de mascareta i mesures higièniques com el rentat de mans o desinfecció. En l'àmbit laboral, cada empresa ha de fer el seu pla de contingència o protocol general de seguretat i salut específic davant de la Covid-19 adaptat en tot moment a les condicions de la seva empresa i consensuat amb la RLT, de la mateixa manera que es fa en l'avaluació de riscos. La realitat és que ens estem

trobant plans de prevenció molt generalistes i pocs d'específics de les condicions de cada empresa i, per tant, trobem situacions concretes que poden no estar protegides o que no han estat tingudes en compte. El que no es veu, no es protegeix.

A poc a poc veiem com les empreses s'estan adaptant a aquesta "nova normalitat" aplicant noves formes de treballar, com ara l'ús de noves tecnologies per fer formació o reunions, teletreball, canvi d'horaris o nous hàbits com la presa de temperatura corporal en entrar, etc. També s'estan fent canvis com augmentar les distàncies entre llocs de treball, col·locar pantalles protectores o entregar mascaretes de protecció e hidro-gels desinfectants als treballadors i a les treballadores.

Potser, en l'àmbit laboral, la mesura que està costant més d'aplicar és mantenir una correcta ventilació i mantenir una distància d'1,5 metres entre persones.

Hem lluitat perquè es duguessin a terme mesures excepcionals per evitar que cap persona es quedés enrere

Les delegades i delegats de prevenció estan fent una tasca immensurable per consensuar les mesures de prevenció en el millor dels escenaris, fent propostes des del coneixement específic dels treballadors i treballadores i fent el control perquè les condicions de treball mantinguin la seguretat i la salut de les persones a la feina.

Malgrat tot, els brots que estan apareixent en sectors tan precaris com el de les empreses càrnies o a la recollida de la fruita, ens confirmen que no a tots els llocs de treball s'apliquen les mesures mínimes necessàries.

Des del Consell de Relacions Laborals (CRL) de la Generalitat de Catalunya, del qual forma part la UGT de Catalunya, s'han editat i actualitzat diferents publicacions relacionades amb la Covid-19. Quin paper ha tingut el CRL durant aquesta crisi?

Des del primer moment, des del CRL vam ser conscients de la necessitat de dotar empreses i persones treballadores d'unes directrius clares, basades en l'evidència científica i aplicables per tal d'abordar la situació de crisi sanitària. Els membres del CRL (UGT, CCOO, PIMEC, Foment del Treball i Administració) hem estat en contacte continu per tal de poder donar resposta a les

diferents qüestions i problemàtiques en matèria laboral, social i de prevenció de riscos laborals que s'han donat a conseqüència de la crisi sanitària. S'han anat consensuant tota una sèrie de mesures que s'han anat plasmant en el document *Recomanacions per a empreses i persones treballadores sobre actuacions vinculades a les situacions que es puguin produir per l'efecte del coronavirus SARS-CoV-2*, que s'han anat ampliant i actualitzant segons les necessitats i noves circumstàncies que han anat apareixent al llarg d'aquests mesos d'estat d'alerta. S'han consensuat moltes qüestions rellevants relacionades amb la gestió de la Covid-19 a les empreses: teletreball, mesures de flexibilitat interna per evitar la flexibilitat externa, mesures preventives i organitzatives en empreses i per a persones treballadores per tal de prevenir el risc de contagi del coronavirus SARS-CoV-2 als centres de treball, orientacions per planificar una tornada a la feina segura en el cas d'aturada d'activitat, propostes d'actuacions consensuades en l'àmbit de les relacions laborals, mesures per al retorn de l'activitat, recomanacions sobre la realització de proves, etc.

S'ha demostrat la importància i vàlua de la concertació social davant d'un repte sanitari que ha afectat de ple al món laboral, actuant de forma eficaç i eficient.

Durant la situació de pandèmia, una gran part de la societat ha desenvolupat la seva feina teletreballant. Creus que el teletreball ha vingut per quedar-se? Consideres que les empreses estan preparades?

Sense cap mena de dubte el teletreball i les formes d'organització del treball que han ressorgit durant el confinament i la nova normalitat, han vingut per quedar-se. Però cal posar de manifest que la implantació sobtada i improvisada del teletreball a conseqüència de la crisi sanitària ha donat lloc a multitud de situacions que han deixat palesa la necessitat de regular el teletreball amb drets i garanties. Realment no s'ha fet teletreball, s'ha treballat des de casa, sense mitjans, en la majoria dels casos, sense directrius, sense control horari ni desconnexió digital i sense mesures preventives adients. És per això que urgeix regular el teletreball perquè no es converteixi en una font de precarietat. Aquest tipus d'organització del treball aporta uns avantatges que són especialment adients durant la pandèmia, perquè garanteixen el distanciament social i minimitzen els desplaçaments de les persones treballadores i, posteriorment, han de permetre a més a més una millora de la conciliació de la vi-

da laboral i personal dels treballadors i de les treballadores, optimitzant temps i recursos en benefici d'empresa i persones treballadores.

Tanmateix, per integrar aquestes noves formes de treball a les empreses del nostre país cal un canvi de mentalitat, un rebuig del presentisme enfront de la productivitat i protocols de teletreball que garanteixin les condicions de treball i els drets de les persones teletreballadores.

La UGT de Catalunya hem elaborat un informe que analitza la realitat del passat, present i futur del teletreball, i un decàleg del teletreball que situa les prioritats per garantir els drets de les persones teletreballadores i evitar que el teletreball es pugui convertir en un nou focus de precarietat.

www.ugt.cat/el-teletreball-abans-durant-i-despres-de-la-covid-19

Creus que aquesta pandèmia afectarà el futur de la salut laboral? I a la sanitat pública?

Afectarà el present i el futur de la salut laboral, considerem que amb l'experiència viscuda amb la Covid-19 s'ha fet més evident que la salut i la seguretat de les persones treballadores ha de convertir-se en un eix central en les relacions laborals i en les polítiques econòmiques, cosa que des de la UGT fa molts anys que reclamem. Cal millorar la relació entre les Administracions de salut pública i salut laboral i reforçar-ne totes les estructures. I això no pot ser d'una altra manera que amb inversions orientades a la protecció del dret universal a la salut de les persones treballadores.

Respecte a la sanitat pública, s'ha d'actuar amb coherència amb la situació d'emergència en què ens trobem i hem d'incidir-hi més que mai. Hem hagut de pagar molt cares les retallades que va fer el Govern de CIU i que els Governos posteriors no han pal·liat; calen canvis substancials en aquesta matèria començant per revertir totes les retallades i continuant per destinar un percentatge del PIB superior al pressupostat per situar-nos en la mitjana dels països del nostre entorn; mentre que Catalunya destina al voltant del 3,8% del seu producte interior brut (PIB) a la sanitat pública, la resta d'estats d'Europa hi dediquen de mitjana un 7,5%, segons les dades de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) corresponents a 2018.

Marta Juan i Mamen Márquez

La Covid-19 i la salut laboral

La Covid-19 és una emergència de salut pública d'importància internacional i una epidèmia mundial que s'ha propagat ràpidament amb conseqüències per a la salut, socials i econòmiques. Es tracta d'una crisi mundial de salut pública com no es recordava des de fa més d'un segle, una pandèmia que a Espanya ja ha suposat el contagi de centenars de milers de persones, ha tensat els sistemes sanitaris més enllà dels seus límits, ha paralitzat gran part de l'activitat econòmica del país i, el que és més greu i dolorós, s'ha endut desenes de milers de vides, algunes d'elles a causa de la seva feina.

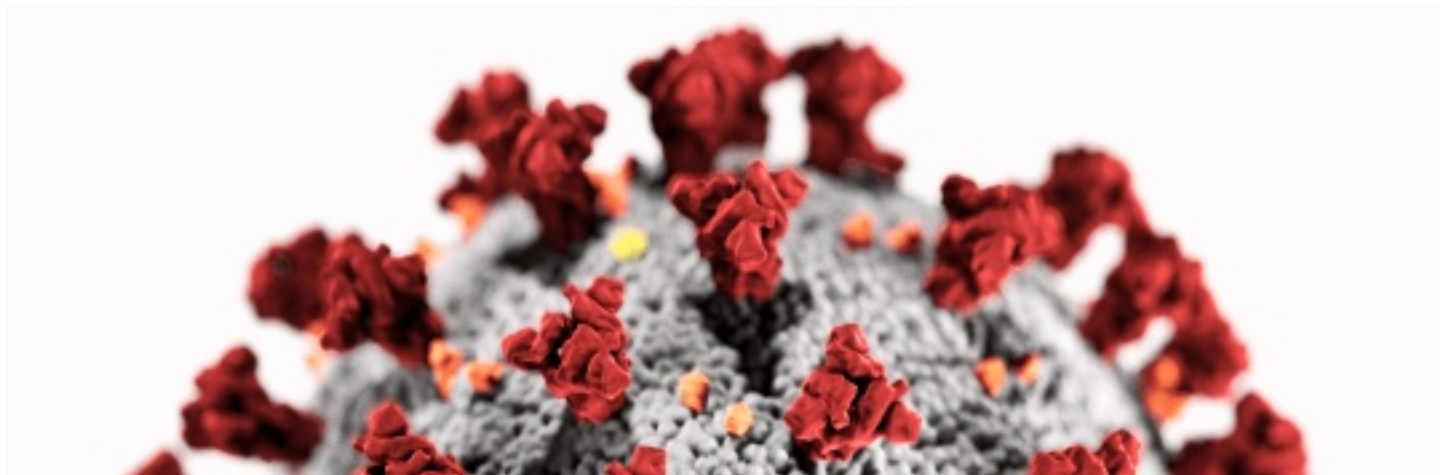
Des de la UGT sempre hem defensat que la salut laboral forma part de manera indissociable de la salut pública i aquesta realitat s'ha fet evident amb rotunditat amb la pandèmia de la Covid-19. De fet, els contagis en l'àmbit laboral i en els desplaçaments vinculats són, malauradament, importants vectors de propagació del virus.

L'arribada de la pandèmia ha acabat d'arrasar una prevenció mal feta per les retallades i la falta d'inversió de les empreses des de la crisi del 2008. Quan per fi es va constatar la gravetat del problema, les autoritats sanitàries van començar a publicar instruccions i procediments i finalment es va declarar l'estat d'alarma, el caos va esclatar en el nostre sistema preventiu. Els serveis de prevenció en molts casos van mostrar terribles limitacions a l'hora de fer front al repte d'avaluar i establir mesures preventives per limitar les exposicions al virus, convertint en paper mullat les instruccions de les autoritats sanitàries. I si aquestes limitacions s'han pogut apreciar en serveis de prevenció propis, en el cas dels serveis de pre-

vençió aliens han aconseguit cotes escandaloses. La majoria dels serveis de prevenció aliens no havien anat desenvolupant cap veritable prevenció a les empreses, sinó que s'havien limitat a tramitar la documentació requerida amb la finalitat de complir, a efectes merament formals, la normativa, i com a màxim oferien avaluacions de risc tipus o protocols molt genèrics de reincorporació a la feina amb la «nova normalitat».

UGT sempre hem defensat que la salut laboral forma part de manera indissociable de la salut pública

Però en aquest context també s'ha trobat a faltar més presència de les institucions públiques en l'àmbit laboral. La UGT hem reclamat més coordinació entre els departaments de Sanitat i de Treball tant en l'Administració General de l'Estat com en les comunitats autònomes per aconseguir la plena integració de la salut laboral en la salut pública. Però això no pot fer-se en el marc d'un retrocés de les institucions que haurien de liderar aquest procés. L'exemple més palpable és el de l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball, i l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral, que no han deixat de veure reduïdes les seves plantilles des de fa massa anys i la labor dels quals com a organismes científicotècnics no ha tingut el pes que ens hauria agradat en aquests moments. Això pot explicar la falta de criteri d'àmbit de la salut laboral per a determinades resolucions, com ara la determinació com a accident de treball del personal sanitari contagiats de Covid-19 en l'exercici de la seva feina en lloc de determinar-se com a malaltia professional.

I una cosa semblant es podria dir de la Inspecció de Treball i de la Seguretat Social. El fet de comptar amb una de les ràtios d'inspectors de treball per població ocupada més baixa d'Europa, ha dificultat en gran manera l'atenció a les denúncies que persones treballadores i sindicats hem presentat, a la qual cosa caldria afegir el criteri de l'Organisme Estatal de la ITSS, que renunciava de facto a paralitzar activitats per risc greu i imminent de contagi davant el nou coronavirus o a proposar sancions en una majoria de situacions. Un criteri que, segons el nostre parer, ha deixat molts treballadors i treballadores sense un dels principals mecanismes en defensa de la seva salut.

La normativa en matèria de prevenció de riscos laborals s'ha de complir, fins i tot durant un estat d'alarma

Malgrat tot, des de UGT continuem treballant per afrontar aquesta crisi sanitària fent el que millor sabem: defensar la classe treballadora denunciant on calgui i exigint el compliment de la normativa en matèria de prevenció de riscos laborals, normativa que, recordem, s'ha de complir, fins i tot durant un estat d'alarma.

Entre altres accions, actualment estem reclamant que el Govern inclogui el virus SARS CoV2 en el grup de màxim major risc a l'hora de transposar la Directiva comunitària al nostre ordenament jurídic. A nivell europeu s'ha inclòs en el grup 3 en la modificació parcial de la Directiva 2000/54/CE sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics. Les característiques del virus

justifiquen la seva classificació en el grup de més risc (grup 4), no només per la falta d'un tractament o vacuna eficaç, sinó també per l'alt risc de propagació de virus.

També, estem treballant en un nou escenari de teletreball per al futur, que garanteixi unes condicions de teletreball segures i saludables per a les persones, amb mitjans adients, gestió preventiva dels riscos, dret a la desconnexió digital, control horari i un llarg etcètera.

Aquests dies són moltes les veus que insisteixen que després de la pandèmia es configurarà un món diferent, encara que ningú s'atreveix a assegurar quina serà la direcció d'aquesta reformulació. En la petita escala de l'àmbit de la prevenció a Catalunya és necessari un canvi de paradigma perquè la salut i la seguretat de les treballadores i treballadors es converteixi en la prioritat inexcusable i en l'eix sobre el qual pivota tot el sistema. Però, per a això, serà necessària la mobilització del conjunt de la classe treballadora, i no tan sols del nostre país, perquè el sistema econòmic i de relacions socials de què ens dotem no es contraposi a la salut i la vida.

Volem agrair a totes aquelles persones que des dels seus llocs de treball s'han convertit en el principal baluard de defensa davant de la malaltia, posant en risc la seva salut i, en massa ocasions, les seves pròpies vides. Persones de classe treballadora que avui es demostra que són la clau per garantir els aspectes més bàsics de la nostra societat.

Mamen Márquez

Tipus de mascaretes i la seva utilització

Des de l'aparició de la Covid-19 hem vist com les autoritats sanitàries, les institucions i els experts entraven en debat sobre la conveniència o no de l'ús de mascaretes a nivell comunitari entre la població per frenar els contagis. A hores d'ara hi ha consens en què la forma més important de transmissió de la Covid-19 és per via aèria, en respirar les gotetes que surten de la boca o del nas d'un pacient infectat (sigui simptomàtic, asimptomàtic o en fase presimptomàtica) en tossir, esternudar, parlar, o només per exhalar l'aire respirat.

En aquesta mateixa línia han anat canviant els criteris de les autoritats sanitàries i la normativa i s'ha introduït, de forma progressiva, l'obligació de fer ús de mascaretes. Primer en els transports públics, després a la via pública, en espais oberts i en espais tancats d'ús públic o oberts al públic quan no es podia mantenir la distància mínima de seguretat. Finalment, la Generalitat de Catalunya ha establert l'ús obligatori de mascareta, fins i tot quan es respecti la distància de seguretat de metre i mig (Resolució SLT/1648/2020, de 8 de juliol <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8173/1803866.pdf>).

Per tant, en l'actualitat estan obligades a fer ús de mascareta als espais públics totes les persones a partir de sis anys excepte en els casos següents:

- Malaltia o dificultat respiratòria que es pugui agreujar per l'ús de la mascareta.
- Discapacitat o situació de dependència que els impedeixi ser autònoms per treure's la mascareta.
- Alteracions de conducta que en facin inviable l'ús.
- Realització d'exercici individual a l'aire lliure.
- Supòsits de força major o situació de necessitat.
- Quan el seu ús sigui incompatible amb la naturalesa de l'activitat que s'estigui fent (menjar en un restaurant, beure en un bar, etc.).

En tot cas, l'ús de mascaretes en la comunitat s'ha de considerar com una mesura complementària de barrera, i no pot substituir mai les mesures preventives de distanciament físic, higiene de mans i evitar tocar-se la cara, el nas, els ulls i la boca, i altres mesures d'higiene personal.

En l'àmbit laboral és el servei de prevenció qui estableix,

després de fer l'avaluació de riscos i establir les mesures preventives d'abast col·lectiu i d'organització, la necessitat de fer ús de mascaretes, i de quin tipus haurà de ser (higienica, quirúrgica o EPI), en funció del nivell de risc i del tipus de feina.

Podem diferenciar entre tres tipus de mascaretes, les que són equips de protecció individual (EPI) o autofiltrants, les quirúrgiques i les higièniques.

Les **mascaretes autofiltrants** protegeixen el treballador (són EPI) i es divideixen en tres categories en funció de la seva capacitat de filtració. Les han de fer servir les persones en contacte o possible contacte amb altres persones infectades per Covid-19. Distingim aquests tipus de mascaretes perquè la seva eficàcia ha estat testada per un organisme certificador per comprovar la seva eficàcia.

- Les **FFP1** tenen una eficàcia de filtració mínima del 78%. Serveixen per limitar la propagació si qui les porta està contagiada, però presenten una menor eficàcia per protegir qui les utilitza.
- Les **FFP2** tenen un 92% d'eficàcia de filtració mínima i ofereixen protecció davant d'agents infecciosos.
- Les **FFP3** ofereixen una eficàcia de filtració mínima del 98% i es fan servir en feines amb risc d'exposició a aerosols, per exemple en determinats procediments que es fan a les UCI dels hospitals com ara les intubacions, broncoscòpies, etc.

Tant les FFP2 com les FFP3 poden portar vàlvules d'exhalació que eviten l'acumulació de calor i ofereixen més comoditat en el seu ús. En aquests casos, l'aire exhalat surt directament sense filtrar i pot propagar el virus si la persona que en fa ús és simptomàtica, asimptomàtica o presimptomàtica fins i tot sense saber-ho. Per aquest motiu no són recomanables les mascaretes amb vàlvula si no es pot garantir la distància de seguretat. En principi, cal optar per mascaretes FFP2 i FFP3 sense vàlvula on l'aire exhalat passa a través del filtre, a menys que el servei de prevenció digui el contrari en funció de les característiques de la feina i de les distàncies.

També és important prestar atenció a l'etiquetatge de cada mascareta autofiltrant que, a més d'indicar-nos el tipus (FFP1, FFP2 o FFP3), ens indicarà també la norma harmonitzada que compleix (EN 149:2001+A1:2009) i ens marcarà si es pot reutilitzar o no (R o NR). Si és reutilitzable s'ha de netejar després de cada ús i emmagatzemar seguint les instruccions del fabricant. En l'actualitat podem disposar i trobar al mercat moltes

mascaretes o equips de protecció individual que no disposen de marcatge CE, sinó que porten altres certificacions com ara N95, R95, KN95, etc., tal com determina la Resolució de 23 d'abril de 2020, de la Secretaria General d'Indústria i de la petita i Mitjana Empresa, referent als equips de protecció individual en el context de la crisi sanitària ocasionada per la Covid-19 www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2020-4651.

Les **mascaretes quirúrgiques** estan pensades per mantenir l'asèpsia i evitar la transmissió d'agents infecciosos cap al seu voltant per part de qui les porta posades en esternudar, estossar o parlar. Per tant, en principi haurien d'estar destinades a persones diagnosticades o sospitoses de ser positives i a personal sanitari, quan es pugui mantenir la distància de seguretat o en determinades tasques. No són EPI, perquè no protegeixen de la inhalació del virus de manera prou fiable, però sí que són producte sanitari (PS), i protegeixen la transmissió de dins cap a fora i són d'un sol ús.

Les **mascaretes higièniques** no es consideren producte sanitari (PS) ni tampoc equip de protecció individual (EPI), però poden ser útils per al seu ús a nivell comunitari i ser una bona solució.

Hi ha especificacions tècniques per a la fabricació de mascaretes higièniques. Les reutilitzables es regeixen per la UNE 0065, i les no reutilitzables per la UNE 0064-1 i la UNE 0064-2.

En cas que siguin reutilitzables, el fabricant indicarà el nombre màxim de rentats que admet sense que perdin l'eficàcia.

El compliment d'aquestes normes indica que, en principi, s'han construït seguint uns mínims estàndards de qualitat i eficàcia de filtració. Moltes de les mascaretes higièniques que estan disponibles en el mercat no disposen d'especificacions, ni s'han elaborat seguint aquestes normes. Algunes són de fabricació artesanal i fins i tot casolana, per tant, no tenim cap criteri mínimament fiable per valorar-ne l'eficàcia.

Per finalitzar, cal dir que hem de tenir molt present que fer un mal ús de les mascaretes augmenta el risc de contagi per la Covid-19, ja que si toquem la superfície externa de la mascareta, ens podem autocontagiar.

Tot seguit recordem com posar-nos i treure'ns la mascareta de forma correcta:

- Netegeu-vos les mans amb aigua i sabó o amb un gel hidroalcohòlic abans.
- Ha de cobrir la boca, el nas i la barbeta. És important que s'ajusti bé a la cara i que sigui de la talla adequada.
- Eviteu tocar la mascareta amb les mans quan la feu servir.
- Per qüestions de comoditat i higiene, es recomana no fer servir les mascaretes no reutilitzables més de 4 hores. Llenceu-la i substituïu-la quan estigui humida o deteriorada pel seu ús i no la reutilitzeu.
- Per treure-us-la, feu-ho per la part del darrere, sense tocar la part frontal, llenceu-la a un cubell tancat i netegeu-vos les mans.
- Les mascaretes reutilitzables s'han de rentar d'acord amb les instruccions del fabricant.

Per a més informació podeu consultar també aquestes recomanacions sobre l'ús de mascaretes a la comunitat en el context de la Covid-19, elaborades pel Ministeri de Sanitat www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov-China/documentos/Recomendaciones_mascarillas_ambito_comunitario.pdf

Eduard Salvador

Retorn segur a la feina: la nova normalitat laboral

En la situació actual del nostre país, després de l'arribada de la Covid-19, la necessitat de tornar a la normalitat econòmica i productiva fa que les empreses obrin de nou les seves seues i que els treballadors i les treballadores hagin de reincorporar-se a la feina.

Aquest retorn ha de dur-se a terme sempre segons la llei i amb l'obligació de les empreses de garantir la seguretat i salut dels seus treballadors i treballadores, establint les mesures de prevenció específiques per evitar contagis per la Covid-19, que dependran molt de les característiques dels llocs de treball, de les tasques que s'hi realitzin i de les persones que hi treballen.

Informació del protocol d'accés i treball a l'empresa

El dret d'informació i de formació que estableix la Llei de prevenció de riscos laborals, LPRL 31/95, també és aplicable en aquesta nova normalitat laboral.

És molt important que l'empresa realitzi i consensui amb els representants de les persones treballadores **un protocol de retorn i d'accés al treball** en la nova normalitat laboral. Aquest protocol ha d'especificar les normes d'accés a l'empresa, obligació de l'ús de mascareta i EPIs, com garantir la distància de seguretat, l'ús dels espais comuns, la mobilitat dins de l'empresa, el contacte amb usuaris o terceres persones, el tracte amb subcontractacions o empreses externes, protocols de neteja i desinfecció, la gestió dels residus... i tots aquells temes que siguin d'interès en les noves circumstàncies de treball.

Les empreses han d'informar els treballadors i les treballadores de totes les mesures que es portin a terme per garantir la seguretat de tothom, fent arribar a cadascú el protocol abans de reincorporar-se al seu lloc de treball a l'empresa.

A les instal·lacions i llocs de treball és important col·locar cartells informatius sobre les mesures higièniques com la rentada de mans i la higiene respiratòria (com tossir i esternudar en presència de persones) o l'obligació de dur mascareta.

Vigilància de la salut

No hi ha obligació de fer cap test microbiològic a les persones que s'incorporin a la feina després del confinament que no tinguin símptomes compatibles amb la Covid-19.

Qualsevol prova mèdica als treballadors i treballadores ha de ser voluntària, els resultats han de ser confidencials i no es poden fer servir amb objectius discriminatoris.

Si es volen fer estudis de seroprevalença per saber qui té anticossos relacionats amb la Covid-19, s'ha de fer a través del personal sanitari dels serveis de prevenció, amb el compliment de les indicacions de les autoritats sanitàries.

Accés a centre de treball

Les empreses estan obligades a comptar amb un servei de prevenció de riscos laborals, propi o aliè, que és l'encarregat d'*avaluar els riscos* (inclòs el risc de contagi per la Covid-19) i establir les *mesures de prevenció* oportunes segons les característiques de cada empresa; sense oblidar que la primera mesura per a la prevenció col·lectiva del contagi en l'entorn laboral és la distància social (1,5 m, segons el RD 21/2020).

Han d'assegurar-se que el lloc de treball compti amb els materials necessaris per complir les recomanacions sobre higiene (gels desinfectants, mascaretes, guants quan sigui necessari, etc.) i distància entre persones en totes les instal·lacions i llocs de treball.

Control de la temperatura

Davant la transmissió de la Covid-19, prendre la temperatura és una mesura per detectar possibles persones infectades. Aquest acte ha de limitar-se a la detecció de possibles casos i ha de portar-se a terme amb equips aprovats que no entrin en contacte amb la persona (termòmetre per infrarojos, càmera termogràfica, etc.) i per personal acreditat. Cal establir al protocol d'actuació de l'empresa com es farà el mesurament, la temperatura límit i com actuar si una persona supera els nivells màxims de temperatura establerts.

Entrega dels equips de protecció individual (EPI)

L'ús obligatori de les mascaretes queda establert en l'article 6 del RD 21/2020 de mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la Covid-19. L'incompliment en l'ús de la mascareta es considera una infracció lleu (art. 57 de la Llei 33/2011 i l'art. 31 del RD 21/2020) i se sanciona amb multa de fins a 100 euros.

La distància d'1,5 metres entre les persones que treballen a l'empresa ha de prevaler sobre l'ús dels equips de protecció individual com les mascaretes. Encara que hi ha activitats o espais on per llei s'ha de dur mascareta (transports públics, llocs on no es

pugui evitar la distància social perquè es tracti de locals d'ús comú...), o ho estableixi la normativa de la CCAA.

El servei de prevenció escollirà, segons l'avaluació de riscos dels llocs de treball, als riscos identificats en ella i les característiques de l'empresa, quins EPIs són necessaris. Els més comuns són les *mascaletes i els guants*. Els EPIs els ha de proporcionar l'empresa de manera gratuïta, conjuntament amb les instruccions i la formació necessària a totes les treballadores i treballadors per utilitzar-los correctament. Un EPI és un equip de protecció individual i no s'ha de compartir.

Control horari

L'empresa ha de garantir el sistema de control de la jornada laboral, eliminant aquells controls amb empremta digital i reemplaçant-los per qualsevol altre sistema que garanteixi mesures d'higiene adequades *sense contacte*. Si això no és possible, el dispositiu de l'empremta digital es desinfectarà abans i després de cada ús.

Mobilitat dins de les instal·lacions de l'empresa

L'empresa ha de garantir les mesures de seguretat i higiene a totes les seves instal·lacions: llocs de treball, zones d'accés, molls de càrrega i descàrrega, magatzems, pàrquing, menjador, vestidors, zones comunes, etc., senyalitzant les zones de pas, la direccionalitat dels moviments de les persones dins de l'empresa... garantint la mobilitat segura de les persones treballadores.

Ús de l'ascensor/escales

L'ús de les escales haurà de prevaler sobre l'ús de l'ascensor. Si s'ha de fer servir, s'haurà de garantir un distanciament entre persones segons les dimensions de l'ascensor i prioritzar-lo per a aquelles persones amb necessitats especials o per a situacions especials, com el transport de càrregues, etc.

Ús de les zones comunes (menjador, sala cafè, local primers auxilis, vestuaris, sales de reunions...)

L'empresa ha de gestionar l'ús escalonat dels vestuaris i de totes les zones comunes.

En el cas de les sales de reunions, s'han de fomentar les reunions virtuals i, en cas que no sigui possible, mantenir la separació de 1,5 metres entre persones en estances ventilades i desinfectades. Cal evitar menjar i beure durant les reunions *in situ*.

L'empresa ha d'evitar sales d'espera on no es respecti la distància de seguretat.

A les oficines, ha de desaparèixer el concepte d'oficina diàfana i tornar l'oficina compartimentada amb mampares o taules espaiades. Els llocs de treball s'han de transformar optimitzant espais i respectant les distàncies entre les persones en les zones de treball i de pas.

A les zones comunes hem de controlar l'ús de maquinària compartida com fotocopiadores, fax, escàners, màquina de cafè, *vending*, etc., que són manipulades per moltes persones. Abans i després de fer servir aquests aparells cal rentar-se les mans o desinfectar-les.

Els menjadors i sales de pausa han de complir també la distància de seguretat i no s'han de fer servir elements comuns com vaixelles o coberts i s'ha d'extremar la neteja de neveres, microones i altres màquines d'ús compartit.

Neteja de les instal·lacions i gestió dels residus

És necessari que l'empresa estableixi un protocol de gestió de residus i de neteja de les instal·lacions, tenint en compte la seva activitat, el moviment de les persones, torns de treball, accés de tercers a les instal·lacions, etc.

Ha de reforçar la neteja de les superfícies que es toquen amb freqüència, estances com els lavabos i els vàters, vestidors i dutxes. I proporcionar a treballadors i treballadores els productes d'higiene necessaris, com sabons i solucions hidroalcohòliques.

En cas de treballar per torns i ocupar els llocs de treball per diferents persones, l'empresa ha de netejar i desinfectar els espais en cada canvi de torn, a fi de garantir les mesures higièniques.

Si la desinfecció es fa per ozó, l'han de dur a terme persones formades en aquesta matèria, i sense que hi hagi persones a l'estança. En tot cas, s'ha d'informar treballadores i treballadors per evitar sensibilitzacions o l'agreujament de patologies (respiratòries, cardíques, etc.).

És important la desinfecció de les zones de treball i de les eines i maquinària de feina intentant individualitzar-ne l'ús i no compartir-les. Cal fer especial atenció a aparells com els telèfons fixos o mòbils, sense fils, auriculars amb micròfon, eines manuals, màquines-eines, etc.

En cas dels vehicles d'empresa compartits, cal establir un protocol de neteja i desinfecció després de cada ús.

S'ha de reforçar la neteja dels filtres d'aire i augmentar el nivell de ventilació dels sistemes d'aire condicionat per renovar l'aire més regularment i fent servir les finestres sempre que es pugui.

Marta Juan

Persones vulnerables a la Covid-19

El concepte d'especial sensibilitat laboral del treballador o treballadora i el de vulnerabilitat davant d'un agent o risc, si bé tenen un enfocament comú relacionat amb limitacions i repercussions en la salut, es diferencien clarament en prevenció de riscos laborals:

- **Treballador o treballadora especialment sensible** és un concepte lligat a l'article 25 de la Llei 31/95 de prevenció de riscos laborals (LPRL), i definit com aquell que per les seves característiques personals o estat biològic, sigui especialment sensible als riscos derivats del seu lloc de treball. Inclou aquelles persones que tinguin reconeguda una discapacitat física, psíquica o sensorial.
- **Vulnerabilitat** és la probabilitat de ser afectat o afectada per una substància o risc més del normal, ja sigui com a resultat de la susceptibilitat més elevada a l'efecte d'aquesta substància o risc, o per un nivell d'exposició superior a la mitjana. En aquest cas, hi ha més probabilitat de patir conseqüències més greus en cas d'infecció per COVID-19.

D'aquesta manera, una persona que treballa pot ser especialment sensible des d'un punt de vista preventiu a algun dels riscos presents en el seu lloc de treball, però no vulnerable davant la infecció per COVID-19; i, en canvi, ser considerat vulnerable davant la infecció per COVID-19, i no especialment sensible als riscos específics de la seva feina. De forma col·loquial també s'anomenen treballadors o treballadores especialment sensibles a la COVID-19.

Per determinar si una persona és vulnerable es conjuguen dos conceptes: els grups vulnerables i el nivell de risc:

Es consideren persones vulnerables aquelles que presenten patologies cardiovasculars, hipertensió arterial, diabetis, malaltia pulmonar crònica, malaltia hepàtica crònica severa, insuficiència renal crònica, immunodeficiències o processos oncològics en tractament actiu, majors de 60 anys, obesitat mòrbida ($IMC \geq 40$) o embaràs, havent de valorar si:

- aquestes patologies estan controlades o descompensades
- pateixen 2 o més comorbiditats (presència d'una o més malalties o trastorns a la vegada).

Pel que fa a les dones embarassades, s'ha de valorar l'existència o no de complicacions amb l'embaràs i /o comorbiditats i els nivells de risc.

Les persones de més de 60 anys sense patologia no es consideren vulnerables de manera general, sinó que es valora la seva edat amb les comorbiditats que pugui patir.

Els nivells de risc es diferencien en àmbits sanitaris o socio-sanitaris o no sanitaris. En el no sanitari es recull:

- NR1 (nivell de risc 1): Similar a risc comunitari, treball sense contacte amb persones simptomàtiques.
- NR2 (nivell de risc 2): Treball amb possibilitat de contacte amb persones simptomàtiques, mantenint la distància de seguretat i sense actuació directa sobre elles.
- NR3 (nivell de risc 3): Assistència o intervenció directa sobre persones simptomàtiques, amb EPI adequat i sense mantenir la distància de seguretat.
- NR4 (nivell de risc 4): Professionals no sanitaris que han de realitzar maniobres generadores d'aerosols, com ara reanimació cardiopulmonar.

És el personal mèdic del servei de prevenció qui determina el nivell de risc i recomana les mesures de prevenció

Tal com es fa en la determinació de persones especialment sensibles, és el personal mèdic del servei de prevenció qui determina el nivell de risc i recomana les mesures de prevenció, adaptació i protecció necessàries, segons els resultats.

- 1 No necessita ni adaptació ni canvi de lloc, continua en la seva activitat laboral habitual.
- 2 Continua l'activitat laboral. Pot realitzar tasques amb exposició a persones simptomàtiques amb EPI adequats
- 3 Pot continuar l'activitat laboral sense contacte amb persones simptomàtiques. Si la persona està impossibilitada, tramitar prestació risc embaràs o IT com a treballador/a especialment sensible.
- 4 Necessita canvi de lloc de treball i, si no és possible, tramitar prestació risc embaràs o IT com a treballador/a especialment sensible.

En el cas que no es pugui adaptar el lloc de feina, o bé donar una protecció adient que eviti el contagi o la reubicació en un altre lloc que no hi hagi risc d'exposició a la Covid-19, el servei de prevenció elabora un informe que el mateix treballador o treballadora ha de fer arribar a la seu de l'ICAM segons la província on visqui.

- Barcelona: **bustia.sgam@gencat.cat**
- Tarragona: **icam.tarragona.salut@gencat.cat**
- Lleida: **bustiaicam.lleida@gencat.cat**
- Girona: **icam.girona.salut@gencat.cat**

Llavors és directament l'ICAM qui valorarà la necessitat d'emetre una incapacitat temporal per poder aïllar la persona vulnerable a casa seva i emet el comunicat de baixa. El metge d'atenció primària farà els posteriors comunicats de confirmació.

Els criteris i les guies d'actuació per la gestió de les persones vulnerables a la Covid-19 i el risc a la feina els estableix el Ministeri de Sanitat en el document «Procedimiento de Actuación para los servicios de prevención de riesgos laborales a la exposición al SARS-CoV-2», que s'actualitza de forma constant (última versió 22 de maig 2020).

La UGT ha reclamat al Ministeri de Sanitat l'eliminació dels annexos IV i V del Procediment on s'inclouen aquests col·lectius, ja que els treballadors i treballadores vulnerables són els que necessiten més protecció davant del risc de contagi per Covid-19. Considerem que amb els criteris inclosos en aquests annexos hi ha casos en els quals s'indica que, per a persones pertanyents als grups vulnerables, no cal ni l'adaptació del lloc de treball, ni el canvi de lloc, ni la facilitació dels equips de protecció individual, i en conseqüència deixa absolutament desprotegits els treballadors i treballadores vulnerables que es troben en aquesta situació. Això no garanteix la protecció efectiva de la seguretat i salut dels treballadors i treballadores vulnerables, tal com marca la Llei de prevenció de riscos laborals.

Mamen Márquez

Desplaçaments segurs en època de Covid-19

L'arribada sobtada del virus de la Covid-19 ha capgirat durant moltes setmanes les nostres vides, paralitzant el món i els desplaçaments de les persones. En l'actualitat, la necessitat de reprendre de nou les activitats laborals fa que els treballadors i les treballadores hagin de tornar a desplaçar-se als seus centres de treball i empreses per normalitzar l'activitat econòmica del nostre país.

No podem negar que la pandèmia mundial ha tingut un efecte en la societat i els seus hàbits i comportarà canvis en la mobilitat amb l'aposta pel transport públic i la mobilitat activa, per desplaçar-nos més que mai de manera segura, saludable, col·lectiva i sostenible.

L'escenari social, econòmic i laboral que deixa la crisi sanitària genera la necessitat de fer desplaçaments laborals en mitjans de transport particulars i/o públics, ja siguin desplaçaments in itinere (en el trajecte a l'anar o tornar de la feina) o in mission / in labore per dur a terme la pròpia feina, en què es compleixin les normes de distanciament social i d'higiene.

En aquest nou escenari de mobilitat tenim una oportunitat de canvi cultura, d'accions i d'actitud cap als desplaçaments laborals

En aquest nou escenari de mobilitat tenim una oportunitat de canvi cultura, d'accions i d'actitud cap als desplaçaments laborals. Les persones han de guanyar necessàriament terreny als vehicles a l'hora de desplaçar-nos en aquesta nova normalitat de mobilitat post-Covid-19. Els desplaçaments actius com anar a peu, en bicicleta o en patinet (privats o públics, com el Bicing) i l'ús del transport públic com a elecció de transport col·lectiu, han de permetre que la mobilitat es converteixi en un conjunt de desplaçaments laborals o personals segurs, saludables, sostenibles, econòmics i respectuosos amb el medi ambient.

Recomanacions per als desplaçaments de mobilitat activa: a peu o amb vehicles de mobilitat personal (bicicleta, patinet...)

A peu

Manteniu una distància física de 2 metres amb la resta de vianants, tant a l'hora de caminar com quan esperem als semàfors. Emprar preferentment les voreres en sentit unidireccional, fent servir el mateix criteri que a la circulació rodada (caminar sempre per la vorera dreta o el marge dret del camí).

Eviteu carrers on no es puguin mantenir les distàncies entre persones i desplaçar-nos prioritàriament per carrers i vies amples i poc transitades.

Porteu sempre mascareta, posada correctament. Només en casos excepcionals i justificats, com les persones amb dificultats respiratòries, discapacitades o dependents, no requeriran l'ús de màscara.

Renteu-vos les mans amb aigua i sabó o utilitzeu gel hidroalcohòlic abans i després del trajecte.

En bicicleta o patinet

Comproveu el bon estat dels nostres vehicles, especialment els elements bàsics com rodes, pneumàtics, frens i cadenes. Si són aparells elèctrics, és recomanable fer una càrrega completa abans de fer-los servir per primera vegada.

Hem de rentar-nos les mans amb aigua i sabó o utilitzar gel hidroalcohòlic abans i després de fer servir el vehicle.

Utilitzeu itineraris específics per anar en bicicleta i fomenteu així els desplaçaments segurs (carril bici, carrers poc tran-

sitats, etc.). Informeu-vos prèviament dels itineraris segurs que podem seguir, prioritzant els carrils bici i els carrers pacificats, de la climatologia del dia i del trànsit rodat.

Mantingueu una distància física superior a 10 metres amb els ciclistes i usuaris que van davant, i 2 metres en les aturades als semàfors.

No està permès circular per les voreres ni per calçades a més de 30 km/h, i només es pot fer per carrils bici i carrers pacificats. En tot cas, és recomanable revisar la normativa de cada municipi.

Recomanacions per als desplaçaments en transport públic (autobús, metro, tren, taxi...)

Consulteu els horaris i les freqüències del servei a la pàgina web de cada operador.

Eviteu els viatges en hora punta sempre que sigui possible.

Hem de rentar-nos les mans amb aigua i sabó o utilitzar gel hidroalcohòlic abans i després de fer servir el transport públic.

Prioritzeu el pagament amb mètodes sense contacte, com les targetes de crèdit o amb el mòbil.

Mantingueu el distanciament físic amb la resta de viatgers, preferiblement de 1,5 metres, tant a dins dels vehicles com a les escales mecàniques, als ascensors i als passadissos.

Dueu sempre mascareta, ben col·locada. Només en casos excepcionals i justificats, com les persones amb dificultats respiratòries, discapacitades o dependents, no requeriran l'ús de màscara.

Toqueu el mínim possible les superfícies exposades (baranes, portes, seients...).

Evitar els desplaçaments davant de qualsevol simptomatologia de malaltia.

Recomanacions per als desplaçaments amb vehicles privats o d'empresa

Hem de reduir l'ús del vehicle privat per disminuir les conseqüències negatives que provoca en la salut de les persones i del nostre entorn (contaminació atmosfèrica, accidentalitat, soroll, ocupació de l'espai públic i canvi climàtic), conseqüències que també ajuden a empitjorar la salut de les persones.

Si el vehicle ha estat aturat durant un llarg període, és recomanable fer una sèrie de comprovacions abans de posar-lo en marxa per primera vegada (estat de la bateria, líquid de frens, aire de les rodes...).

Abans de circular hem de netejar el vehicle a fons de manera regular amb aigua i sabó o bé amb productes desinfectants recomanats pel fabricant, especialment les superfícies que es toquen habitualment, com el volant, les portes, els cinturons, el canvi de marxes, els comandaments, la ràdio i el navegador, sobretot si compartim vehicle.

És important saber que l'ús de mascareta és imprescindible en qualsevol espai tancat o obert d'ús públic, i en espais compartits; per tant, també l'hem de dur al nostre vehicle si no anem sols al cotxe. I en el cas d'anar acompanyats, l'ús de la mascareta dependrà de si les persones que viatgen al vehicle són convivents o no. D'altra banda, les mascaretes no poden ser un motiu de distracció al volant. Abans de començar a circular, hem de col·locar-la correctament, tapant nas i boca, a més d'evitar que ens tapi camp de visió. Les persones que porten ulleres han de tenir en compte que l'ús de la màscara pot entelar els vidres per l'efecte de la respiració, la qual cosa fa perdre visibilitat, posant en risc la seguretat viària.

Hem de rentar-nos les mans amb aigua i sabó o utilitzar gel hidroalcohòlic abans i després de fer servir el vehicle, d'omplir el dipòsit i de pagar als peatges i aparcaments.

Prioritzeu el pagament dels peatges i aparcaments amb mètodes sense contacte (amb targeta o amb el mòbil) sempre que sigui possible.

Si viatgem en moto és preferible fer-ho individualment o amb persones que visquin al mateix domicili i utilitzar un casc propi, net i desinfectat.

Marta Juan

Paralització per risc greu i imminent i risc per Covid-19

Què és la «paralització per risc greu i imminent»?

Abans de veure'ns immersos en l'actual situació que ha portat a matisar més la paralització de l'activitat en els centres de treball, hem de remetre'ns al punt 2 de l'article 21 de la Llei de prevenció de riscos laborals i que parteix del dret de les persones treballadores a la protecció enfront de riscos laborals.

L'article esmentat estableix que «el treballador té dret a interrompre la seva activitat i abandonar el lloc de treball, si calgués, quan consideri que aquesta activitat comporta un **risc greu i imminent** per a la seva vida o la seva salut».

Aquesta mesura no pot comportar cap perjudici per a les persones treballadores, tret que aquestes hagin actuat de mala fe.

Aquest dret no significa que puguem quedar-nos a casa al·legant que hi ha un risc; això podria comportar l'adopció de mesures disciplinàries per part de l'empresa que fins i tot podrien acabar en un acomiadament.

Però, llavors, què hem d'entendre per risc greu i imminent?

La mateixa LPRL ho defineix com «el que sigui probable racionalment que es materialitzi en un futur immediat i pugui suposar un dany greu per a la salut dels treballadors».

Aleshores, es pot paralitzar l'activitat per risc de contagi de Covid-19?

Les empreses que detectin un risc alt de contagi de coronavirus per als seus empleats hauran d'informar la plantilla, paralitzar l'activitat i, si és necessari, «abandonar immediatament el lloc de treball», i així ho ha establert el Ministeri de Treball en una guia publicada per a empreses.

És evident que si l'empresa no adopta les mesures preventives necessàries per evitar el contagi dels treballadors o té constància d'algun cas positiu i no posa en quarantena el seu personal, incomplint els protocols imposats per les autoritats sanitàries i laborals, els/les representants dels treballadors/ores o els delegats/ades de prevenció puguin paralitzar l'activitat de la plantilla en risc.

Ara bé, demostrar que la situació és de risc greu i imminent pot resultar complicat en algunes circumstàncies, i més en les actuals.

És obvi que si a l'empresa hi ha hagut un contagi o no s'estan complint les mesures de seguretat mínimes mai pot considerar-se que ha existit mala fe en les persones que intenten protegir la seva salut, la dels seus companys i companyes, i la dels seus familiars i la societat en general.

Anteriorment, havien de tenir molt en compte les matisacions a conseqüència de la publicació del RD 463/2020, on les «facultats» de la inspecció de treball i seguretat social queden supeditades a l'autoritat sanitària competent en la situació excepcional provocada per la Covid-19. Però en l'actualitat, aquesta situació s'ha revertit arran de la publicació del Reial decret llei 26/2020 de 7 de juliol, en la seva disposició addicional dotzena.

Com s'ha de dur a terme la paralització de l'activitat?

La representació legal dels treballadors/ores (comitè d'empresa o els delegats de personal), o bé, si no es poden reunir per la urgència, per la majoria dels delegats de prevenció, han de comunicar la paralització a l'empresa i a l'autoritat laboral competent (Inspecció de Treball) mitjançant un escrit detallat, a les seues de la inspecció o per correu electrònic, la qual confirmarà, ratificarà o anul·larà la paralització en 24 hores.

Aquest procediment seria vàlid per a qualsevol paralització per risc greu i imminent, atès el literal de l'art. 4 de la Llei 31/1995, **que indica que s'ha d'entendre per risc laboral greu i imminent «el que sigui probable racionalment que es materialitzi en un futur immediat i pugui suposar un dany greu per a la salut dels treballadors», i en queda exclòs, en principi, el risc per Covid-19**; en aquest cas en concret, tal com s'explica a continuació, la ITTS, no té competència (si bé és recomanable notificar-li la paralització) i n'és l'autoritat sanitària la competent.

Matisacions importants arran de la publicació del RDL 463/2020

La mateixa Inspecció de Treball i Seguretat Social ha fet una matisació dient que qualsevol actuació dels representants dels treballadors, d'Inspecció de Treball o de les Autoritats Laborals, adoptant o confirmant mesures de paralització d'activi-

tats en empreses i centres de treball per considerar que existeix un risc d'exposició a la malaltia per als treballadors –mesures previstes per als casos en què hi hagi riscos laborals greus i imminents–, podrien estar envaint l'àmbit de les autoritats realment competents per a això, que són les designades pel RD 463/2020.

Conclusions

Què ens està dient la ITSS? Bàsicament, que no podem exigir a la ITSS un pronunciament explícit sobre si es compleixen els requisits d'imminència i gravetat en els casos de risc per Covid-19, ja que les seves atribucions per acordar la paralització de treballs i tasques per risc greu i imminent estan vinculades a riscos de naturalesa laboral, però no a riscos l'origen dels quals no sigui laboral, com és el cas d'una epidèmia produïda per una malaltia contagiosa com la que ens ha tocat viure. Per tant, la competència en el cas de risc per Covid-19 **correspon a l'autoritat sanitària**, que podrà acordar, si escau, «el tancament preventiu de les instal·lacions, establiments, ser-

veis i indústries», «la suspensió de l'exercici d'activitats» així com iniciar el procediment sancionador corresponent.

No obstant això, la ITSS, sí que es pronunciarà sobre determinats aspectes que es poden referir a l'exposició dels treballadors i treballadores, disposicions mínimes sobre seguretat i salut en els llocs de treball (annex RD 486/1997), si l'empresa s'ajusta a les mesures preventives acordades per l'autoritat sanitària competent (distància interpersonal, p. ex.); l'informe també recollirà possibles escenaris de risc de contagi per Covid-19 que es puguin estar donant, i també podrà fer referència a si la conducta empresarial s'ajusta a la normativa en matèria preventiva.

Excepcions

Cal atènyer-se a les excepcions concretes referides a la paralització d'activitats en empreses que tinguin la consideració de serveis essencials, com els centres, serveis i establiments sanitaris que determini el Ministeri de Sanitat, així com els centres socials de gent gran, persones dependents o persones amb discapacitat, que hauran de mantenir la seva activitat, i només podran reduir-la o suspendre-la parcialment en els termes en què així ho permetin les autoritats competents.

De la mateixa manera, en aquelles empreses en les quals sigui aplicable el RD 664/1997 sobre exposició a agents biològics, la Covid-19 sí que es considerarà un risc laboral i, en conseqüència, en aquests casos l'actuació inspectora sí que haurà de vetllar pel compliment de la normativa en matèria de PRL.

En definitiva, davant la possible existència d'un risc greu i imminent per Covid-19, i atesa la complexitat i responsabilitat que pot suposar per al Comitè d'Empresa adoptar una mesura com la paralització de l'activitat empresarial, que pot no ser posteriorment reconeguda per l'autoritat competent, **us recomanem que us poseu en contacte amb els responsables de PRL de les vostres respectives federacions al sindicat i, en tot cas, amb el Gabinet Jurídic de la UGT de Catalunya a fi d'estudiar alternatives, com per exemple la interposició de mesures cautelarríssimes** previstes en l'art. 733.3 de la Llei d'enjudiciament civil.

Javier Cuesta Sauca
Gabinet Jurídic UGT de Catalunya

Aspectes a negociar en els protocols i plans de contingència per la represa de l'activitat

Un pla de contingència és un conjunt de procediments i instruccions alternatives a les condicions operatives normals de l'empresa de forma que se'n permet el funcionament, malgrat que determinats departaments, seccions, llocs de treball o funcions puguin interrompre la seva activitat a causa d'algun incident o per causes alienes a l'organització.

En aquests moments en què el risc comunitari per la pandèmia ocasionada per la COVID-19 continua present entre nosaltres, amb possibilitats de produir-se rebrots i sense disposar d'una vacuna, al menys a curt termini, és evident la necessitat que tenen les empreses de dotar-se de protocols i plans de contingència per gestionar aquesta situació. El Consell de Relacions Laborals (CRL) estableix la necessitat d'establir un **consens** entre empresa i representants dels treballadors i les treballadores **per donar la màxima confiabilitat** en aquests moments de crisi. En cas de manca de consens, cal utilitzar els mecanismes d'informació, consulta i participació corresponents a la representació legal dels treballadors i treballadores abans de la seva aplicació. Per aquest motiu, us indiquem tot seguit els punts que recomana el CRL per a la represa de l'activitat.

L'organització preventiva haurà de valorar el risc per infecció per SARS-CoV2 en el si de l'empresa i establir protocols i procediments addicionals per controlar el risc de contagi, planificant les mesures a implantar i modificant, si cal, els procediments de treball necessaris, per aconseguir dur a terme la represa de l'activitat en condicions de seguretat.

L'existència d'**EPIs** (mascaretes, guants, etc.) i/o mesures de protecció col·lectiva posades a disposició, d'ús obligat en els centres de treball en aquelles activitats per a les quals sigui necessari, ha de ser condició prèvia per a la represa de l'activitat.

Entre les mesures a considerar, mentre es mantinguin les recomanacions de les autoritats sanitàries de distanciació social, el Consell de Relacions Laborals inclou,

- Establir i mantenir sistemes de **teletreball i treball a distància sempre que sigui possible**.

- **Reiniciar l'activitat de manera gradual**, reassignar tasques i prioritzar la incorporació a la feina de les treballadores i treballadors d'acord amb els criteris de les autoritats sanitàries i de la modalitat organitzativa de l'empresa (servei de prevenció).
- **Identificar els serveis essencials o mínims i organitzar equips de treball separats** per evitar una possible afectació del virus col·lectiva i així garantir la seva disponibilitat.
- Garantir la seguretat i salut dels **treballadors i treballadores especialment sensibles** davant de la COVID-19, i que aquest criteri es reflecteixi en l'avaluació de riscos. La seva incorporació ha d'estar vinculada a les indicacions del servei de prevenció i una vegada s'hagin adoptat les mesures preventives raonables.
- **Garantir que el personal de l'empresa conegui els protocols i els nous procediments i mesures** a aplicar per tal d'evitar el risc de contagi (elaborar i distribuir material, fer formació a distància prèvia a la reincorporació, etc.).
- **Reduir el temps de permanència** en el centre de treball al mínim possible.
- **Reduir el nombre de treballadors i treballadores presents de forma simultània per tal de garantir la distanciació entre ells**.
- **Establir horaris i torns especials per reduir el nombre de persones treballant alhora**.
- **Flexibilitzar els horaris**.
- **Pla de neteja i desinfecció dels llocs de treball, especialment les zones comunes i les superfícies de treball compartides**. Les instal·lacions es netejaran com a mínim una vegada al dia i depenent del seu ús; per exemple, a cada canvi de torn. Els menjadors, després de cada servei; els lavabos, depenent de l'ús s'augmentarà la freqüència diària de neteja.
- **Analitzar la distribució i l'organització dels llocs de treball per garantir que es pot mantenir la distància de seguretat** en totes les àrees d'ús comú.
- **Identificar les tasques on serà difícil respectar la distància de seguretat i buscar possibles solucions**, com barreres físiques i elements de separació entre persones, modificar la forma d'executar la tasca (mecanitzar-la, utilitzant equips de treball que permetin separar el personal, etc.), o l'ús d'equips de protecció individual (en funció de l'avaluació de riscos).

- La utilització d'equips de protecció respiratòria (EPI respiratori) i altres tipus de mascaretes quirúrgiques i/o higièniques s'incorporaran obligatòriament d'acord amb l'avaluació de riscos dels llocs de treball, les indicacions del servei de prevenció o seguint les recomanacions de l'autoritat sanitària. Recordem que la Resolució SLT/1648/2020 del Departament de Salut ha establert **l'ús de mascareta de forma obligatòria, fins i tot respectant la distància de seguretat**, en espais tancats d'ús públic i espais oberts al públic, a més de la via pública i d'espais a l'aire lliure.

Mesures pel que fa a la mobilitat

- **Flexibilitzar els horaris d'entrada i sortida** per evitar les hores punta del transport públic i evitar aglomeracions.
- Quan s'utilitzi vehicle particular cal viatjar en solitari, mantenint mesures higièniques abans d'accedir al vehicle i també en baixar (neteja de manetes, volant, palanca de canvi, neteja de mans, etc.). Poden desplaçar-se dues persones en el mateix vehicle particular si desenvolupen l'activitat laboral al mateix centre de treball i sempre respectant la mesura d'un ocupant per filera de seients i situats a la distància màxima (en diagonal una de l'altra).
- **Reduir el nombre de desplaçaments** a través de mesures organitzatives i de flexibilitat que permetin reduir el nombre de dies en què cal presència física al centre de treball.
- **S'eliminaran o evitaran els viatges no essencials.**
- **Valorar, per part de l'empresa, facilitar un transport privat col·lectiu** a les treballadores i treballadors, limitant sempre l'ocupació a 1/3 i mantenint distància d'1,5 metres.

En tot cas, seguir les recomanacions de les autoritats en la matèria.

Font: Consell de Relacions Laborals (CRL): *Recomanacions per a empreses i persones treballadores sobre actuacions vinculades a les situacions que es puguin produir per l'efecte del coronavirus SARS-CoV-2.*

<https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/-coronavirus/recomanacions-empreses-treballadors-crl.pdf>

Eduard Salvador

La meua empresa m'obliga a passar la prova de la Covid-19 abans de tornar a treballar al meu centre de treball, és obligatori fer-se-la? M'hi puc negar? Amb quin motiu i finalitat fan les empreses aquesta prova?

Per complir l'obligació empresarial de garantir la seguretat i la salut de la plantilla al seu servei, les empreses tenen el dret de realitzar proves de salut als seus treballadors i treballadores quan tornin a la seva activitat, amb la finalitat de verificar si la seva condició física i de salut pot suposar un risc per a la resta de persones que hi treballen.

La Llei de prevenció 31/95 estableix que l'empresari ha d'adoptar les mesures que siguin necessàries. Per aquest motiu, la prevenció és la prioritat i el test és una mesura clarament preventiva, de la qual cosa es deriva que l'empresa està en el seu dret de realitzar aquestes proves per verificar si l'estat de salut de l'empleat pot constituir un perill per a ell mateix, per als altres treballadors i treballadores o per a altres persones relacionades amb l'empresa (usuàries, clients, transportistes, sub-contractes...), en compliment de l'article 22 de la LPRL, que parla de la vigilància de la salut dels treballadors i treballadores.

En cas que el treballador es negui a la fer-se el test de la Covid-19, aquest comportament tindrà la consideració d'incompliment laboral, segons contempla l'Estatut dels Treballadors en el seu article 58.1 i s'aplicarà la sanció corresponent.

És obligatòria l'avaluació de riscos al lloc on es teletreballa? Qui l'ha de realitzar?

El domicili del treballador o treballadora es considera un lloc privat i accedir-hi ha de tenir el seu consentiment, tanmateix, l'empresa té l'obligació de vetllar per la seguretat i la salut de les persones al seu càrrec, tal com estableix l'article 14 de la Llei de prevenció 31/95. La llei estableix que és obligació de l'empresari identificar els riscos a través de l'avaluació de riscos (art. 15.b i art. 16 de la LPRL) a fi d'avaluar i aprovar les condicions de treball general, tenint en compte la naturalesa de l'activitat, les característiques dels llocs de treball existents i dels treballadors i treballadores que hagin d'exercir-los.

La modalitat preventiva escollida per l'empresa serà l'encarregada d'analitzar i determinar l'adequació del lloc de treball i d'establir la necessitat de mesures correctores per eliminar o minimitzar els riscos del lloc de teletreball.

Les avaluacions de riscos laborals dels llocs de teletreball poden presentar certs inconvenients, ja que el teletreballador o teletreballadora realitza la seva feina des del seu domicili, espai privat al qual no pot accedir l'empresa sense el seu consentiment exprés. En aquest punt és molt important la signatura d'un conveni, contracte o compromís entre l'empresa i el teletreballador o teletreballadora en el qual es poden aclarir aquests termes a l'hora d'accedir al seu domicili per fer una avaluació inicial i en posteriors revisions, si són necessàries.

Com haig de teletreballar de manera segura i saludable des de casa?

Les condicions de treball al domicili en qüestió de seguretat i salut han de ser com les de l'empresa.

Condicions del lloc de treball

Destinar una zona amb l'espai necessari per al mobiliari de treball, sense soroll, amb llum natural i complementar-la, si cal, amb llum artificial focalitzada al lloc de treball. Situar l'ordinador de manera que la llum incideixin lateralment a la pantalla i no de cara o per darrere de la persona usuària, per evitar els reflexos.

La temperatura ha de ser entre 20 i 24 °C a l'hivern i entre 23 i 26 °C a l'estiu, una humitat relativa entre 30 i 70% i sense corrents d'aire molestes. Ventilar la zona de treball i no fumar-hi.

Mantenir el lloc i el material de treball ordenat i net. No deixar objectes fora de lloc ni en posicions des d'on puguin caure (risc de cops i caigudes). No sobrecarregar endolls ni fer servir regletes (risc d'incendi).

Mobiliari de treball

La cadira ha de ser amb seient d'alçària regulable, amb vores arrodonides; el respall ha de disposar de suport per a la zona lumbar i reclinable, amb teixit utilitzat encoixinat i transpirable. Ha de disposar de braços i la base ha de tenir 5 suports amb rodes.

La taula de treball ha de tenir unes dimensions adequades, de 160 x 80 cm, amb espai lliure sota tauler de 60 a 80 cm, alçada de tauler entre 70 i 77 cm, vores arrodonides i superfície de la taula poc reflectant per evitar enlluernaments.

L'equip informàtic ha de tenir una pantalla a 40-90 cm dels nostres ulls a l'alçada dels nostres ulls. El teclat ha d'estar a 10 cm de la vora de la taula per permetre el correcte suport dels canells. Fer servir faristol, reposacanells i reposapeus per mantenir una bona postura.

No s'ha de fer servir l'ordinador portàtil més de 4 hores al dia.

Organització del treball

S'han d'establir unes rutines de treball, fer esmorzars saludables i seguir un horari d'àpats.

Cal fer pauses de treball i descansos posturals per evitar la fatiga mental, visual i postural. S'han d'alternar tasques amb ordinador i sense ordinador, fer pauses de 10 o 15 minuts cada 90 minuts i fer exercicis d'estirament.

S'han de definir objectius i els terminis de les feines encomanades. Cal planificar la feina i concretar una hora d'inici i de finalització de la jornada laboral (desconnexió).

S'ha d'evitar l'aïllament social estant en contacte amb les altres persones que treballin a l'empresa, i acordar reunions informals de coordinació i/o seguiment per videoconferència, etc.

És necessari formar-se en l'ús dels programes i aplicacions TIC.

Cal compaginar la feina amb una vida saludable fent activitats esportives, hobbies o relacions socials.

Marta Juan

Fernando Cobano Escobar

Responsable de la UGT de PRL al Institut Català de Salut

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al sector?

Les retallades econòmiques i de mitjans humans, la manca d'equips protectors adequats i suficients, la privatització de parts essencials de la sanitat i la sobrecàrrega emocional i física a què estem sotmesos els i les sanitàries com a col·lectiu, han fet que patim cada dia les conseqüències d'aquestes decisions que en molts casos obeeixen a qüestions polítiques i econòmiques, no a raons sanitàries.

Com a professional sanitari de l'Hospital de Can Ruti on treballo com a infermer, vull expressar la indignació, la impotència, l'angoixa, la ràbia i la por a què ens veiem sotmesos, per la incongruència de les situacions que ens toca viure.

Ara més que mai, és rellevant la pressió que s'exerceix en els comitès de seguretat i salut a les diferents administracions i empreses, a través dels delegats i delegades de prevenció en la defensa de la seguretat i salut dels treballadors i treballadores exposats.

Què esperes en el futur?

Les conseqüències sobre aquest col·lectiu per la situació actual, pel que fa a la salut laboral amb què ens trobarem en un futur, fa que el nostre treball com a garants d'aquesta i de la prevenció de riscos sigui intensa i complexa; ja que com percebem, el compromís de les administracions amb la Llei de prevenció de riscos no ha estat a l'altura de les circumstàncies.

Per això la salut laboral i la millora de les condicions de treball per fer aquest més segur és una lluita permanent que exercim i exercirem des de l'àmbit de la prevenció a través dels CSS, assegurant-nos que el compliment del que estableix la norma bàsica de la Llei de prevenció –de la qual emanen altres que l'enforteixen– sigui la nostra bandera, perquè s'ha demostrat que els errors que van cometre en el seu moment les administracions amb la sanitat han tingut conseqüències visibles per tothom en aquest moment.

Davant de l'experiència que hem tingut, som conscients que hem de preparar el terreny per demanar canvis en la qualificació de la Covid-19 com a malaltia professional en els treballadors i treballadores sanitàries, i que les conseqüències de patir-la tinguin un reconeixement social i econòmic més ampli que l'actual.

Per una altra banda, exigim de les administracions i empreses de l'àmbit sanitari que la situació de desproveïment que hem tingut en el primer cop de la pandèmia no es torni a repetir, i demanem que hi hagi un aprovisionament suficient de materials de protecció per no viure situacions de risc que són previsibles.

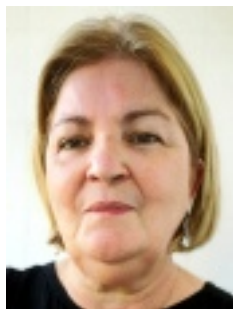
Així mateix, i atesa l'evident falta de recursos humans que s'ha estès tant en l'àmbit públic com privat, residències, centres sociosanitaris i altres serveis sanitaris hem de posicionar-nos per aconseguir un enfortiment d'aquests que van ser privatitzats i reduïts en el seu moment per qüestions de conveniència política, i que ara han vist les deficiències i la necessitat de comptar amb recursos equilibrats i suficients.

El reconeixement com a accident laboral per part del RD 19/2020 del personal sanitari i sociosanitari infectat pel coronavirus durant l'estat d'alerta i en qualsevol de les fases de la pandèmia, pretén ser una mostra de solidaritat del Govern amb nosaltres, però, com a contrapartida, tenim la resposta de les mútues, que consideren excessivament generosa aquesta qualificació i a hores d'ara pretenen establir els seus criteris (economicistes) per sobre del que proposa el Reial decret esmentat. Per això, reivindicuem la necessitat del reconeixement de malaltia professional i també la qualificació de les possibles seqüeles que ja estem veient en alguns professionals que han patit la Covid-19 i que en alguns casos poden arribar a cronificar-se.

Finalment, cal esmentar el tracte discriminatori que s'ha fet de les diferents categories professionals sanitàries per part de la Generalitat de Catalunya a l'hora d'oferir una compensació econòmica basada no en l'esforç assistencial, sinó en la titulació, desmereixent la feina que hem fet junts per combatre aquest enemic comú, independentment de la nostra posició en la cadena sanitària.

Josefina Fernández Díaz

**Delegada de prevenció de la
Direcció General de l'Autonomia
Personal i la Discapacitat del
Departament de treball, Afers
Socials i Famílies**

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al sector?

Per definició, les residències per a gent gran són els centres que substitueixen les llars de les persones amb major o menor grau de dependència. Són recursos dels serveis socials on hi ha personal sanitari com jo que sóc infermera que atenem les necessitats dels residents. Abans de l'aparició del coronavirus, el sistema sanitari feia un seguiment relatiu de les necessitats dels usuaris de residència. Davant la pandèmia mundial de la Covid-19, els centres socials de caràcter residencial no han estat preparats per fer front a la situació per manca de: EPIs; gestió de les proves diagnòstiques de la Covid-19 als residents i al personal; personal per atendre les persones usuàries, a causa de la incidència de baixes per IT del personal assistencial; infraestructures adequades per poder fer els corresponents aïllaments dels usuaris amb símptomes; comunicació de protocols i procediments dissenyats pel Departament de Salut.

Hi ha hagut una incidència elevada de casos Covid-19 en gent gran que viu en residències i entre els i les professionals sanitaris. L'arribada dels EPIs als centres es va endarrerir, ja que la seva compra la va gestionar en primer lloc el Departament de Salut i després el Ministeri de Sanitat a finals de febrer, però no van tenir present que els recursos residencials per a gent gran no disposaven de suficient estoc. No disposar d'EPIs ha provocat que els mateixos treballadors i treballadores fossin vectors de contagi entre les persones residents i la plantilla. La tardança de la gestió del material de protecció ha estat clau com a desencadenant de les situacions més sagnants als centres residencials. Un exemple ha estat les més de 200 defuncions d'usuaris a les residències pròpies del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i més d'un 50% del personal en situació d'IT durant l'agudització de la pandèmia.

La gestió de les proves diagnòstiques a les residències també ha arribat molt tard. El problema més alarmant és que, tot i que existien casos, no es disposaven de les PCR per aïllar correctament els usuaris i usuàries infectats i sectorialitzar els

centres. El Departament de Salut no va prioritzar en cap moment les PCR al personal de residències perquè no els ha considerat mai personal sanitari. D'altra banda, el servei de prevenció i les mútues s'han desentès del tot d'aquests casos i els seguiments els han començat a fer molt tard.

Els delegats i delegades de la UGT van demanar al Servei de Prevenció posar especialistes en estrès posttraumàtic al servei del personal per poder treballar i pal·liar els problemes que va deixar la Covid-19, que són: por de les seqüeles, incertesa, impotència i sensació d'abandonament i soledat; nivell de patiment emocional molt alt per totes les situacions viscudes i la pressió i angoixa de les famílies; problemes de principis ètics per haver de decidir qui tenia més opcions de sobreviure; impossibilitat de realitzar un bon acompanyament a la mort. Els usuaris han mort en solitud i una mort digna implica tenir els familiars al costat; *burnout* o síndrome d'estar cremat a la feina.

Aquesta situació de crisi sanitària ha remarcat la manca de coordinació i comunicació entre el Departament de Salut i el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (TASF). Fins i tot, s'ha arribat al punt de necessitar que es generés un traspàs de competències de les residències del Departament de TASF al Departament de Salut. Traspàs que ambdós Departaments encara no poden definir adequadament. Va ser una decisió política en un marc de crisi sanitària i no gaire planificada ni estructurada. Actualment, ens trobem en una gestió compartida de les competències entre els dos Departaments i sense que ningú tingui clar el que tothom reclama: un canvi de model assistencial.

Què esperes en el futur?

El que ha quedat molt patent després d'aquesta pandèmia és la necessitat de canvi en els Serveis Socials, ja que les necessitats de les persones usuàries en residències han canviat.

Una proposta, al meu entendre, seria mantenir les residències com a recurs social però garantint un reconeixement dels professionals sanitaris que treballen en aquest àmbit. També disposar d'unes ràtios d'aquests professionals més realistes segons les necessitats socials i sanitàries i dotar de recursos els centres residencials. En definitiva, dotar d'autonomia els centres en la gestió sanitària, sense la necessitat que hi intervinguin els equips d'atenció primària, ja que això duplica els serveis sense necessitat.

Juani Arenas Gómez

Responsable de la Secretaria de la Construcció i Materials de la construcció de la FICA-UGT de Catalunya

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al sector?

A l'hora d'abordar l'afectació de la Covid-19 dins de la indústria de la construcció des del punt de vista de la seguretat, la salut de les persones treballadores i des de la perspectiva preventiva, hem de partir en primer lloc de la premissa que ens trobem davant una activitat industrial que difereix d'altres activitats, per la naturalesa de com es desenvolupa. Perquè no es tracta d'una activitat estàtica, com serien altres activitats industrials, on potser es pot avaluar i mesurar el risc d'una manera més precisa, sinó que ens trobem davant un sector que està en constant moviment, en el qual les persones treballadores estan en contacte amb una o diverses persones, per al desenvolupament de la seva feina (ja siguin de la mateixa empresa, treballadors i treballadores d'empreses subcontractistes que presten serveis en l'obra, proveïdors, etc.). Es comparteixen espais, maquinària, eines, vestuaris, vehicles... A més a més, es tracta d'una activitat que no es desenvolupa en un lloc fix, sinó que s'està en continu moviment dins de l'obra, a més de la diversitat d'activitats que aquesta engloba... Per tant, i davant aquesta situació, el fet que el risc de contagi pogués ser encara més elevat va fer saltar totes les alarmes.

A això, cal afegir que ha estat un dels sectors més exposats visualment davant la societat durant aquesta crisi sanitària, ja que la seva activitat en major o menor mesura no s'ha paralitzat, exceptuant l'aturada total d'aquesta activitat durant quinze dies decretada pel Govern.

Encara que també és cert que ha afectat de manera desigual en funció de la tipologia d'empresa, de l'envergadura de l'obra, de l'activitat a desenvolupar, de si l'activitat depenia d'administracions públiques o privades, etc.

Davant aquesta situació i en el moment que esclata la crisi de la Covid-19 la nostra màxima preocupació com a Sindicat ha estat la de protegir la salut de les persones treballadores vinculades al sector com a valor principal per sobre del treball. I, en aquest punt, hem incidit de manera directa com a Federació perquè no es treballés si no hi havia garanties, que no era

una altra que preservar la salut dels treballadors i les treballadores, exigint en aquest sentit a les administracions públiques la paralització d'obres, exigint a les empreses que es donessin les garanties per treballar en condicions de seguretat, incidint perquè es legislés en la no realització de determinades activitats, com per exemple reformes d'edificis, habitatges particulars, etc., elaborant protocols conjuntament amb les patronals del sector, etc.

I abans de res, formant i informant els treballadors i treballadores i els nostres delegats i delegades de prevenció, de les mesures a adoptar en les obres (replantejament de determinades activitats, EPIS, reorganització del treball, mesures higièniques a adoptar dins de les obres, etc.). En aquest sentit, i com a responsable del sector, vull destacar el gran paper que han exercit i estan exercint els nostres delegats i delegades, ja que han contribuït i contribueixen de manera extraordinària a difondre, informar, conscienciar i, en definitiva, a evitar riscos de contagi i a salvar la vida dels seus companys i companyes.

Què esperes en el futur?

A aquesta situació cal afegir que si bé és cert que ens trobem amb un sector pioner pel que fa a la formació i a la prevenció de riscos laborals, tot això fruit del consens i el diàleg social, també és cert que continua sent un sector en el qual els índexs de sinistralitat continuen sent elevats.

Si no era suficient per al conjunt de treballadors i treballadores del sector amb aquesta situació de crisi sanitària, a més estem assistint a la pèrdua de vides a conseqüència dels accidents mortals que s'estan produint.

Per això, des d'UGT FICA Catalunya continuem exigint el compliment estricte per part de les empreses de les mesures preventives en el sector, per tractar-se d'un sector d'alt risc, així com una major actuació per part de l'Administració com a garant del compliment d'aquestes mesures. I instarem aviat a la Generalitat perquè es reactivi, en aquest moment més que mai, la Mesa de seguretat i salut laboral en la construcció amb un clar i únic objectiu que no és un altre que el de concretar i materialitzar mitjans encaminats a garantir la seguretat, la salut i la vida dels nostres companys i companyes.

Moisés Fortuny Bordas

Secretari del sector químic, tèxtil i arts gràfiques FICA-UGT de Catalunya

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al sector?

Tenim subsectors que depenen de la indústria de l'automòbil, com els de components de plàstic o tèxtil, on l'afectació ha estat total amb ERTOS de força major, des de l'inici de l'alerta sanitària, altres subsectors, com el paper o les arts gràfiques, que ha estat més gradual, amb algun ERTOT per força major, per falta de subministraments o matèries primeres, i en moltes altres s'han anat fent ERTOS per motius productius o organitzatius, en caure les vendes i reduir-se dràsticament la producció.

En canvi, els subsectors de farmàcia, i química, sobretot la part de fitosanitaris, han elevat la seva producció de manera proporcional a les necessitats d'aquesta crisi sanitària.

En perfumeria la seva afectació ha estat diversa, en funció de les necessitats dels seus clients, i hi ha hagut empreses que han canviat la seva producció adequant-la a la producció sanitària o alimentària produint hidroalcohols, o en el fred industrial, que han hagut de buscar una major flexibilitat en la seva producció.

Dades a 21 maig 2020 Catalunya	ERTOs F. Major	Treballadors /ores	ERTOs ETOP	Treballadors /ores
Indústries				
tèxtils	941	9.475	207	7.165
Indústries				
del paper	87	1.097	35	1.535
Arts gràfiques				
i suports	604	3.648	150	2.905
Indústries				
químiques	159	2.670	77	4.244
Productes				
farmacèutics	8	71	4	161
Cautxú i plàstic	205	4.755	87	2.938

Taula: ERTOS dels sectors des de l'inici de la crisi sanitària

Què esperes en el futur?

Esperem que en un futur les empreses apostin per subministradors locals diversificant els seus proveïdors, perquè en cas de necessitat o de fallades en la cadena de comandes pels motius que sigui, puguin continuar produint. Això incrementarà les plantilles de les empreses i en promourà la creació de noves.

També hem comprovat que en aquelles empreses on hi ha representació legal dels treballadors i treballadores i en les quals la UGT FICA hi ha estat assessorant, les mesures per pal·liar aquesta situació de paralització d'activitat o reducció temporal han sigut menys traumàtiques i s'han fet mesures de flexibilització horària, s'han millorat les condicions de l'ERTOT, reduït els temps i plantilles afectades i millorat els complements que aportava l'empresa, buscat solucions per al consum de desocupació, així com minimitzat possibles reduccions de plantilla en un futur pròxim.

Esperem, a curt termini, que les mesures reguladores estatals per pal·liar aquesta situació s'ampliïn i es modifiqui o derogui la reforma laboral, ja que després d'aquest gran nombre d'ERTOs preveiem que seguiran molts ERTOS de moltes empreses que no aguantaran aquesta situació econòmica.

Un altre dels aspectes importants en aquest període ha estat el teletreball. Les empreses obligades per normativa a minimitzar el risc en el centre de treball, han imposat als treballadors i treballadores un mal anomenat teletreball, ja que només han traslladat el treball diari als domicilis dels seus empleats. Moltes vegades sense dotar-los dels mitjans necessaris, i amb una regulació precària tant en l'aspecte laboral (horaris indefinits, atenció constant, sense pauses marcades, material propi, falta d'espais adequats...) com en el de salut laboral i prevenció de riscos laborals (sense una avaluació de riscos correcta, sense mesures de prevenció adequades ni de conciliació, ja que coincideix amb la paralització de l'activitat escolar...) i les dificultats que han tingut els representants dels treballadors i els delegats i delegades de prevenció de les diferents empreses per poder actuar en aquest sentit per falta d'una normativa clara sobre aquest tema, en què la vigilància de la salut en el seu nou lloc de treball era subordinada a la prevenció del possible contagi en el centre de treball.

Alicia Buil i Cuenca

**Secretària del Sector d'Alimentació,
Begudes i Tabac de la FICA-UGT de
Catalunya**

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al sector?

Quan es va anunciar el confinament tots i totes vam córrer als supermercats a fer acopi de productes de primera necessitat, la possibilitat de desproveïment d'aliments i la incertesa davant allò desconegut ens va fer actuar de manera irracional, neguitosos, vam recórrer els passadissos dels supermercats, les fotografies dels prestatges buits i dels carretons de la compra carregats a vessar van ser motiu de befa a les xarxes socials, i rèiem si, però amb el rebost ple.

Després, passats els primers dies i quan vam comprovar que no ens mancava l'aliment ja les compres van ser més selectives.

La evolució de quins aliments hem anat comprant durant els dies de confinament dona per més d'un estudi sociològic, sobre l'adequació dels hàbits de consum de la nostra societat, a les diferents fases de la pandèmia.

Tancats a casa, hem provat fins i tot a fer el nostre propi pa i els nostres pastissos, fins el punt d'esgotar als comerços les existències de farina i llevat.

Davant d'aquesta realitat hom pot pensar que el sector agroalimentari no s'ha vist afectat per la pandèmia provocada per la Covid-19, però parlem d'afectació econòmica o afectació per les persones treballadores?

El sector en general, ha estat treballant sense treva, en molts casos incrementant el ritme i les hores de producció de forma significativa i molt sovint sense les mesures adequades de seguretat i higiene.

Els primers dies a moltes empreses es va treballar sense mascareta i no es respectaven les distàncies per prevenir els contagis.

A les línies de producció, als vestuaris i als menjadors es continuava fent com si la pandèmia no existís, generant situacions de estrès als treballadors i treballadores davant la por, en aquest cas racional, de contraure el virus.

L'acció sindical dels delegats i delegades de prevenció a les empreses, interposant en alguns casos denúncies a la Inspecció de Treball ha estat clau per capgirar aquestes situacions.

Malauradament, no s'han pogut evitar els contagis als centres de treball. Per això es fa fonamental que les xifres de les persones treballadores contagiades de la Covid 19 al sector agroalimentari, desenvolupant una feina essencial com es la producció d'aliments, siguin quantificades i analitzades en profunditat per establir futurs protocols d'actuació consensuats, efectius i d'obligat compliment que garanteixin la salut dels treballadors i treballadores del sector.

Què esperes en el futur?

Amb aquest precedent podríem dir que hem après la lliçó i que d'ara endavant les empreses, els sindicats i les administracions sabem que s'ha de fer per evitar els contagis al sector agroalimentari.

Doncs be, al sector del camp ara ja a l'inici de la campanya de recollida de la fruita dolça ens trobem sense un protocol d'actuació consensuat, efectiu i d'obligat compliment que aboca als treballadors i treballadores del camp a patir riscos de contagi innecessaris en el desenvolupament de la seva feina.

Els nous brots detectats a la comarca del Segrià deixen en evidència el risc de contagi al sector i la deixadesa de funcions de les administracions públiques competents.

Que patronals del camp i administracions prioritzin la activitat econòmica i productiva per sobre de la salut de les persones treballadores es inacceptable, i des de la UGT FICA Catalunya denunciem públicament la seva irresponsabilitat, les negligències per part de les empreses, les denunciarem davant la Inspecció de Treball i Seguretat Social que, a partir del 9 de juliol està habilitada per vigilar, requerir i estendre actes d'infracció si no es compleixen les mesures de salut pública establertes en els centres de treball per prevenir el contagi per Covid.

Jesús Lodeiro

**Secretari sectorial d'Hostaleria i
Turisme de FeSMC-UGT de
Catalunya**

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 al teu sector?

El sector de l'hostaleria, i també del turisme, s'han vist afectats de forma molt negativa per la Covid-19. A més de les mesures i restriccions sanitàries per poder mantenir la seva activitat en la desescalada i la tornada a la nova normalitat, aquesta crisi ha fet estralls en l'ocupació, primer amb els ERTOS de força major i ara amb els ERTOS per causes productives que vindran.

El confinament, així com la privació de mobilitat tant dins el país com a la resta de països, ha fet que l'activitat es paralitzés. El turisme té una gran importància en el sector de l'hostaleria, i molts turistes que no han pogut desplaçar-se han cancel·lat les seves reserves o optaran per fer turisme de proximitat o passar les vacances a casa.

A Barcelona l'impacte serà encara més gran, ja que gairebé el 85% dels turistes són estrangers. Molts d'ells no venen de vacances, sinó en viatges de negocis per assistir a fires i altres activitats que se celebren durant tot l'any.

Aquest volum d'activitat representa gairebé el 16% del PIB a Catalunya, i des de mitjans de març fins que finalitzi l'estat d'alarma, l'activitat del sector serà pràcticament nul·la. A l'hostaleria ja es dona l'any per perdut perquè el volum de turistes estrangers que ens visitin serà mínim.

Què esperes en el futur?

La veritat és que no som gaire optimistes en el curt termini, malgrat que des del sindicat volem conscienciar tots els treballadors de la necessitat de fomentar aquest any el turisme de proximitat. Aquest any només podrem comptar amb el turisme nacional i, per tant, penso que no és el moment de visitar d'altres països. Podem esperar a l'any que ve per anar als EUA. Podem canviar la data de les vacances sense necessitat d'anul·lar-les. Hem de buscar solucions per reactivar el nostre sector amb mitjans propis.

Entenem que el Govern i la Generalitat han d'implementar un pla estratègic amb ajuts i incentius fiscals per reactivar el sector. Molts de nosaltres pensem que, en el millor dels casos, fins que no se celebri la fira del mòbil (3GSM) no podrem recuperar la confiança dels turistes i tornar a la normalitat.

Per finalitzar hem de dir que estem insistint als comitès d'empresa, i més en concret als delegats i les delegades de prevenció, perquè participin de forma activa en l'elaboració de plans de contingència i vetllin per la seva aplicació efectiva. Cal garantir en tot moment la seguretat i la salut de treballadors i clients. Entenem que la supervisió de les mesures ha de ser molt exigent i no s'ha de permetre l'apertura de cap establiment que no hagi implementat, com a mínim, totes les mesures que requereix el Govern. Hem de ser més professionals que mai per recuperar la confiança del client.

Moisés Berruezo Blanco

**Secretari d'Acció Sindical i
Negociació Col·lectiva FeSMC-UGT
de Catalunya**

Com ha afectat la crisi de la Covid-19 als sectors de la FeSMC?

La Covid-19 ha tingut un impacte diferent segons els sectors. La FeSMC agrupa sectors molt diferents i l'impacte ha estat diferent en funció de si parlem de sectors essencials o no essencials.

Els sectors essencials, com ara el de logística, neteja-sanitat, supermercats o serveis informàtics, han incrementat en molts casos la seva activitat i, fins i tot, s'ha hagut de contractar més gent per donar resposta a la demanda i també cobrir les baixes dels treballadors contagiats, sobretot les empreses de neteja que donaven servei a centres sanitaris i geriàtrics. La logística i el transport per carretera que cobrien serveis essencials han fet un esforç molt important per donar resposta a la situació i garantir l'abastiment.

En canvi, les empreses de sectors no essencials han tancat i han aturat l'activitat per respectar el confinament decretat per les autoritats sanitàries. Alguns d'aquests sectors han resultat afectats de forma molt greu i s'han vist abocats a la presentació en massa d'expedients de regulació temporals per força major. En altres casos s'ha optat pel teletreball per mantenir l'activitat, sobretot en oficines i empreses de serveis no essencials, o per reduir l'exposició a serveis essencials, com a la banca.

El turisme, l'hostaleria i la restauració estan especialment afectats per la contracció de la demanda, cancel·lació de reserves, la cancel·lació de trajectes de transport de viatgers, el tancament temporal i la pèrdua de la temporada de Setmana Santa, amb la incertesa del que passi a la temporada d'estiu. Ara haurem de veure si les mesures de prevenció i seguretat podran conviure amb les mesures de desconfinament que les autoritats estableixen per a les diverses fases. Sigui com sigui, el retorn a la nova normalitat haurà de garantir la seguretat de tothom, tant de treballadors com de clients.

El comerç al detall, per la seva banda, experimentarà l'impacte negatiu de la crisi en un doble sentit: la suspensió de l'activitat decretada per l'estat d'alarma i la pèrdua de poder

adquisitiu de les famílies per la caiguda de l'ocupació i la conjuntura econòmica, la qual cosa també afecta els béns de consum durador i el tèxtil, la fabricació d'electrodomèstics o l'automoció, entre altres sectors.

Què esperes en el futur?

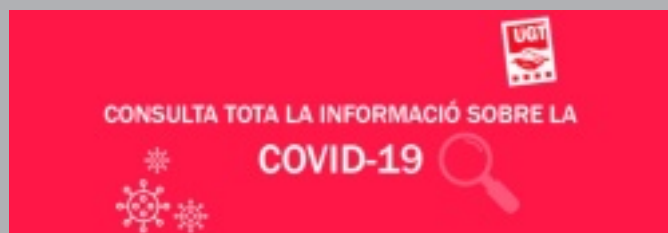
Esperem que s'iniciï al més aviat possible el retorn a l'activitat normal de les empreses, sense que això suposi una retallada de drets i condicions laborals de les persones treballadores.

Des de la UGT exigim l'aplicació de totes les mesures necessàries per garantir la protecció dels treballadors i treballadores d'acord amb la Llei de prevenció de riscos laborals i els protocols i recomanacions que facin les autoritats sanitàries.

El teletreball ha demostrat la seva eficàcia i la bona predisposició de la gent en aquesta crisi. Ara cal regular-lo per evitar els buits legals que té i evitar que sigui una via d'entrada de més precarietat.

Covid-19

En situació d'emergència sanitària, la sobreinformació pot posar en risc la salut de les persones. És l'anomenada **infodèmia**, que l'OMS defineix com la sobreabundància informativa falsa i la seva ràpida propagació entre les persones i mitjans. Cal buscar informació veraç i actualitzada de llocs oficials o de reconegut prestigi. Aquestes pàgines ofereixen informació i documents de referència que estan en continua revisió. Per tant, és important revisar si hi ha actualitzacions abans de fer ús de qualsevol document.

UGT de Catalunya

www.ugt.cat

A la nostra pàgina web hi ha un apartat específic Covid-19 on en primer lloc es pot trobar un document actualitzat contínuament amb les preguntes més freqüents. Després, la informació es divideix en tres subapartats: «Escenari laboral», que ofereix tot el relacionat amb les relacions laborals i la Covid-19, «Salut laboral», amb la documentació que hem elaborat, i «Prestacions i ajuts» que s'han tramitat amb relació als efectes econòmics de la pandèmia.

Consell de Relacions Laborals (CRL)

https://treball.gencat.cat/ca/consell_relacions_laborals/el_crl/activitat/activitat/mesurescoronavirus/

El CRL, del qual la UGT de Catalunya forma part, ha aportat propostes de mesures per prevenir contagis i pal·liar els efectes socioeconòmics derivats de la Covid-19 i ha acordat el document *Recomanacions per a empreses i persones treballadores sobre actuacions vinculades a les situacions que es puguin produir per l'efecte del coronavirus SARS-CoV-2*, que s'ha anat actualitzant a mesura que l'evolució de la situació ho ha requerit. També des del CRL s'han consensuat unes recomanacions per a l'ús de tests microbiològics en el document *Recomanacions davant el retorn esglaonat a l'entorn laboral i l'ús de test microbiològics*.

Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

<https://canalsalut.gencat.cat/ca/inici>

L'estructura de la web del Departament de Salut és molt similar a la del Ministeri. Hi ha quatre seccions: informació per a la ciutadania, informació per als professionals, desconfinament progressiu, atenció als centres sanitaris. En els recursos per a professionals s'hi pot trobar, en el subapartat Altres departaments, el document *Guia d'actuació i col·laboració dels serveis de prevenció de riscos laborals per fer front a la pandèmia de COVID-19*. 25 de març.

Ministeri de Sanitat

www.mscbs.gob.es/ca/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov-China/home.htm

<https://cutt.ly/KyC3oWg>

En aquesta pàgina web es troben tots els documents de referència del Govern estatal. Es divideix en quatre seccions: *Situació actual*, on es troben les dades estadístiques; *Pla per la transició cap a una nova normalitat*, on s'expliquen les fases i les mesures de prevenció per a cada fase; *Informació per a la ciutadania*, on es poden trobar diferents documents per a l'ús individual; **Documents tècnics per a professionals**, on hi ha tots els documents de referència que utilitzen en les empreses de prevenció de riscos laborals, concretament en el subapartat *Procediments i mesures per la prevenció i control de la infecció*; *Informació per a premsa* i, finalment, *Campanya*, on es troben els anuncis de televisió i premsa del Govern de l'Estat. Idioma: castellà.

Organització Mundial de la Salut (OMS) i Organització Internacional del Treball (OIT)

www.who.int/es/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/q-a-coronaviruses

www.ilo.org/global/topics/coronavirus/lang-es/index.htm

Informació de com afecta la Covid-19 i recomanacions a escala mundial tant en l'àmbit sanitari com en el laboral. Són molt recomanables els documents *Observatori de l'OIT: La COVID-19 i el món del treball i la secció de l'OMS Consells per a la població sobre els rumors del nou coronavirus*.